

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 28/22
V Lucemburku dne 16. února 2022

Rozsudky ve věci C-156/21 Maďarsko v. Parlament a Rada a věci
C-157/21 Polsko v. Parlament a Rada

Opatření na ochranu rozpočtu Unie: plénum Soudního dvora zamítlo žaloby podané Maďarskem a Polskem proti mechanismu podmíněnosti, který podmiňuje čerpání finančních prostředků z rozpočtu Unie dodržováním zásad právního státu ze strany členských států

Tento mechanismus byl přijat na náležitém právním základě, je slučitelný s postupem stanoveným v článku 7 SEU a respektuje zejména meze pravomocí svěřených Unii, jakož i zásadu právní jistoty

Dne 16. prosince 2020 přijaly Evropský parlament a Rada nařízení¹, které zavádí obecný režim podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie v případě porušování zásad právního státu v členských státech. K dosažení tohoto cíle umožňuje nařízení Radě, aby na návrh Komise přijala taková ochranná opatření, jako pozastavení plateb z rozpočtu Unie nebo pozastavení schválení jednoho nebo více programů financovaných z tohoto rozpočtu².

Maďarsko i Polsko podaly k Soudnímu dvoru žalobu, kterou požadují zrušení tohoto nařízení. Svě žaloby zakládají zejména na neexistenci náležitého právního základu ve Smlouvách o EU a FEU, na obcházení postupu stanoveného v článku 7 SEU³, na překročení pravomocí Unie a na porušení zásady právní jistoty. Na podporu své argumentace odkázaly Maďarsko a Polsko na **důvěrné stanovisko právní služby Rady** k původnímu návrhu, který vyústil v nařízení, což **Soudní dvůr připustil**, navzdory námitkám Rady, na základě **převažujícího veřejného zájmu, kterým je transparentnost legislativního procesu**.

Maďarsko a Polsko se v těchto dvou věcech vzájemně podporovaly, zatímco Belgie, Dánsko, Německo, Irsko, Španělsko, Francie, Lucembursko, Nizozemsko, Finsko, Švédsko a Komise vstoupily do řízení na podporu Parlamentu a Rady. Na žádost Parlamentu projednal Soudní dvůr uvedené věci ve zrychleném řízení. Tyto věci byly nadto přiděleny plénu Soudního dvora vzhledem k zásadnímu významu otázky, kterou nastolují, ohledně toho, jaké možnosti mohou vyplývat pro Unii ze Smluv za účelem ochrany jejího rozpočtu a jejích finančních zájmů v případě porušování zásad právního státu v členských státech.

Soudní dvůr na prvním místě konstatoval, v souvislosti s právním základem nařízení, že postup stanovený tímto nařízením lze zahájit pouze v případě, že existují dostatečné důvody domnívat se nejen, že v členském státě dochází k porušování zásad právního státu, ale především že toto porušování dostatečně přímo ovlivňuje nebo vážně ohrožuje řádné finanční řízení rozpočtu Unie nebo poškozuje či vážně ohrožuje ochranu jejích finančních zájmů. Nadto opatření, která lze přijmout na základě tohoto nařízení, se týkají výlučně plnění rozpočtu Unie a všechna jsou způsobilá omezit financování z tohoto rozpočtu podle dopadu takového ovlivnění nebo vážného ohrožení na tento rozpočet. **Cílem nařízení je tedy chránit rozpočet Unie před zásahy vyplývajícími dostatečně přímo z porušování zásad právního státu, a nikoliv sankcionovat toto porušování jako takové.**

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2092 ze dne 16. prosince 2020 o obecném režimu podmíněnosti na ochranu rozpočtu Unie (Úř. věst. 2020, L 433I, s. 1).

² Nařízení nicméně v takových případech chrání legitimní zájmy konečných příjemců a příjemců.

³ Článek 7 SEU umožňuje zahájit proti členskému státu řízení v případě závažného porušení hodnot Unie nebo v případě zřejmého nebezpečí takového porušení.

Soudní dvůr v této souvislosti připomněl, že **skutečnost, že členské státy respektují společné hodnoty, na kterých je založena Unie, které tyto státy určily a sdílejí a které definují samotnou identitu Unie coby právního řádu společného těmto státům⁴, mezi něž patří právní stát a solidarita, odůvodňuje vzájemnou důvěru mezi těmito státy. Vzhledem k tomu, že toto respektování představuje pro členský stát podmínku požívání veškerých práv vyplývajících z uplatňování Smluv, musí být Unie schopna, v mezích svých pravomocí, tyto hodnoty hájit.**

Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že **respektování těchto hodnot nelze omezovat na povinnost, kterou má kandidátská země za účelem přistoupení k Unii a které se může zprostit po svém přistoupení. Dále zdůraznil, že rozpočet Unie je jedním z hlavních nástrojů umožňujících konkretizovat v rámci politik a činností Unie základní zásadu solidarity mezi členskými státy a že uplatňování této zásady prostřednictvím tohoto rozpočtu spočívá na vzájemné důvěře, kterou mají tyto státy v odpovědné využívání společných prostředků zahrnutých do tohoto rozpočtu.**

Řádné finanční řízení rozpočtu Unie a finanční zájmy Unie přitom mohou být vážně ohroženy porušováním zásad právního státu, ke kterému dochází v členském státě. Toto porušování může mít totiž za následek mimo jiné neexistenci záruky, že výdaje kryté z rozpočtu Unie vyhovují veškerým podmínkám financování stanoveným unijním právem, a odpovídají tudíž cílům, které Unie sleduje, když takové výdaje financuje.

Takový horizontální „**mechanismus podmíněnosti**“, jaký byl zaveden nařízením, který podmiňuje čerpání finančních prostředků z rozpočtu Unie tím, že členský stát dodržuje zásady právního státu, tedy **může spadat do pravomoci stanovit „finanční pravidla“ týkající se plnění rozpočtu Unie, kterou Smlouvy přiznávají Unii.**

Na druhém místě Soudní dvůr konstatoval, že postup zavedený **nařízením neobchází postup stanovený v článku 7 SEU a respektuje meze pravomocí svěřených Unii.**

Účelem postupu stanoveného v článku 7 SEU je totiž umožnit Radě sankcionovat závažné a trvalé porušování kterékoli ze společných hodnot, na kterých je Unie založena a které definují její identitu, s cílem zejména přimět dotyčný členský stát, aby toto porušování ukončil. Naproti tomu nařízení má chránit rozpočet Unie, a to pouze v případě porušení zásad právního státu v členském státě, které ovlivňuje nebo vážně ohrožuje řádné plnění tohoto rozpočtu. **Postup podle článku 7 a postup zavedený nařízením tedy sledují různé cíle a každý má značně jiný účel.**

Nadto platí, že vzhledem k tomu, že nařízení umožňuje Komisi a Radě posuzovat pouze situace nebo jednání, které jsou přičitatelné orgánům členského státu a jeví se být relevantní pro řádné plnění rozpočtu Unie, **pravomoci přiznané tímto nařízením těmto unijním orgánům nepřekračují meze pravomocí svěřených Unii.**

Na třetím místě, v souvislosti s argumentem Maďarska a Polska vycházejícím z porušení zásady **právní jistoty**, zejména tím, že nařízení nedefinuje pojem „právní stát“, ani jeho zásady, Soudní dvůr zdůraznil, že zásady uvedené v tomto nařízení jako základní znaky tohoto pojmu⁵ byly podrobně rozvinuty v jeho judikatuře, že zdrojem těchto zásad jsou **společné hodnoty uznávané a uplatňované rovněž členskými státy** v jejich vlastních právních řádech a že vyplývají z pojmu „**právní stát**“, který členské státy sdílejí a ke kterému se hlásí jako k hodnotě společné jejich ústavním tradicím. Soudní dvůr tedy konstatoval, že **členské státy jsou schopny dostatečně přesně určit podstatný obsah každé z těchto zásad, jakož i požadavky z nich vyplývající.**

⁴ Základní hodnoty Unie společné členskými státy, které jsou obsaženy v článku 2 SEU, zahrnují úctu k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv, ve společnosti vyznačující se mimo jiné nepřipustností diskriminace, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.

⁵ Podle nařízení tento pojem zahrnuje zásady zákonnosti, jejímž předpokladem je transparentní, odpovědný, demokratický a pluralitní zákonodárný proces; právní jistoty; zákaz svévole výkonu moci; účinné soudní ochrany nezávislými a nestrannými soudy, včetně přístupu ke spravedlnosti, a to i pokud jde o základní práva; dělbu moci; a zákaz diskriminace a rovnosti před zákonem.

Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že nařízení pro přijetí ochranných opatření, která stanoví, vyžaduje, aby byla prokázána **skutečná souvislost** mezi porušením zásady právního státu a ovlivněním nebo vážným ohrožením řádného finančního řízení Unie nebo jejích finančních zájmů a aby se takové porušení týkalo **situace nebo jednání** přičitatelných orgánů členského státu a **relevantních pro řádné plnění rozpočtu** Unie. Poukázal na to, že **pojem „vážné ohrožení“** je **upřesněn ve finančních pravidlech** Unie a zdůraznil, že **ochranná opatření**, která mohou být přijata, musí být **striktně přiměřená dopadu** zjištěného porušení na rozpočet Unie. Podle Soudního dvora se tato opatření zejména mohou vztahovat na jiné činnosti a programy, než které byly dotčeny takovým porušením, pouze v míře nezbytné k dosažení cíle **ochrany tohoto rozpočtu jako celku**. Nakonec Soudní dvůr konstatoval, že Komise musí dodržet **striktní procesní požadavky**, které vyžadují zejména **několik konzultací dotyčného členského státu**, což podléhá přezkumu ze strany unijního soudu, a dospěl k závěru, že **nařízení splňuje požadavky zásady právní jistoty**.

Za těchto podmínek **Soudní dvůr zamítl žaloby podané Maďarskem a Polskem v plném rozsahu**.

UPOZORNĚNÍ: Cílem žaloby na neplatnost je zrušení aktů orgánů Unie, které jsou v rozporu s právem Unie. Za určitých podmínek mohou členské státy, evropské orgány i jednotlivci podat žalobu na neplatnost k Soudnímu dvoru nebo Tribunálu. Je-li žaloba opodstatněná, akt bude zrušen. Příslušný orgán je povinen odstranit případnou právní mezeru vzniklou v důsledku zrušení aktu.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

Úplné znění rozsudků a jejich shrnutí ([C-156/21](#) a [C-157/21](#)) se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudků je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106.